

NOVÉ TAXONY ICHNOFOSILIÍ V PODORLICKÉ KŘÍDĚ (CENOMAN – TURON) –
PŘEDBĚŽNÉ VÝSLEDKY TERÉNNÍCH MAPOVACÍCH PRACÍ V ROCE 2004

R. Pokorný

Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Fakulta životního prostředí, Králova Výšina 7, 400 96 Ústí nad Labem,
pokornyr@fzp.ujep.cz

Výsledky prezentované v rámci tohoto posteru vychází z přípravy disertační práce autora s názvem „Distribuce ichnofosilií a biogenních textur v závislosti na sedimentačním prostředí a fosilních společenstvech v podorlické křídě“. Jedním z úkolů práce je kompletní ichnopaleontologické zmapování vybraného zájmového území – podorlické křídě. Pro účely mapování byly k vymezení plošného rozsahu použity hranice okresu Rychnov nad Kněžnou. Celková rozloha je cca 620 km², v současné době je zmapováno 140 km². Terénnímu šetření musela nutně předcházet rešerše literárních zdrojů dřívějších autorů, kteří se zabývali paleontologií, resp. ichnopaleontologií regionu. Po prostudování všech dostupných publikací byla vytvořena databáze 42 regionálních monografií a separátů s paleontologickou tematikou, přičemž ichnopaleontologií se alespoň okrajově zabývá pouze 7 prací. V nich jsou uváděny informace o 6 ichnotaxonech z 8 různých lokalit. Při zjišťování informací o fosilních stopách zejména ve starší literatuře způsoboval velký problém fakt, že dříve se o nálezech ichnotaxonů neuvažovalo jako o fosilních pozůstatcích po životních projevech organismů, ale byly určovány např. jako řasy (*Chondrites*), výlitky po živočišných houbách (*Spongites*) či zbytky rybích stěv (*Lepidenteron*). Až teprve v roce 1980 se objevuje první regionálně zaměřená práce, která přímo hovoří o fosilních stopách (Opletal, 1980). Výčet veškeré použité literatury v databázi se souhrnnými výsledky a závěry rešerše autor publikoval ve Zprávách o geologických výzkumech (Pokorný 2005a). Jak již bylo řečeno v úvodu, po vytvoření databáze byly zahájeny terénní práce. Ty pokračují i v tomto roce a dokončeny budou v některé z příštích sezón. Cílem terénních šetření je nalézt a zmapovat všechny výchozy fosiliferních hornin a provést zde kompletní paleontologickou a především ichnopaleontologickou analýzu. Ke konci roku 2004 bylo navštíveno celkem 37 lokalit, ichnofosilie byly nalezeny na 14 z nich. Alespoň do rodu bylo určeno 66 exemplářů, náležících 16 ichnorodům, resp. ichnodruhům. Detailní popisy nalezených fosilních stop s charakteristikou lokality a fotodokumentací byly publikovány v druhé práci autora (Pokorný 2005b). Dosud byly potvrzeny dva ichnorody dříve uváděné v literatuře – *Thalassinoides* a *Trichichnus*, zbývajících 14 ichnorodů či ichnodruhů představuje pro podorlickou křídu prvná zjevy. Díky zvyšujícímu se počtu nalezených a určených exemplářů a také prozkoumaných lokalit bylo možné vymezit v rámci podorlické křídě dvě tzv. ichnofacie, tedy typická ichnospolečenstva, která se opakovaně vyskytují ve specifických situacích v různých geografických oblastech a geologických obdobích. První z nich je ichnofacie kruzianová, typická pro větší hloubky sedimentačního prostoru a nižší kinetickou energii prostředí. Organismy zde tvořící fosilní stopy budují především horizontální struktury, zpravidla bez výztuže stěn. Typický pro kruzianovou ichnofacii v podorlické křídě je například ichnorod *Helminthopsis* či *Planolites*. Z hlediska sedimentologie odpovídají kruzianové ichnofacii jemnozrnné turonské slínovce. Druhá ichnofacie, prokázaná v zájmovém území, je ichnofacie skolitová. Zde panovaly zcela opačné podmínky prostředí, tudíž vysoká energie odpovídající například příbojovým písčitém šelfům. Sem lze zařadit zejména ichnorod *Skolithos*, případně *Thalassinoides* se svými systémy vertikálních i horizontálních chodeb. Skolitová ichnofacie byla dosud prokázána pouze v pískovcích cenomanského stáří.

Opletal, M. (1980): Geologie Orlických hor. 1. vydání, ÚÚG v Akademii, Praha.

Pokorný, R. (2005a): Nové taxony ichnofosilií v podorlické křídě (cenoman – turon, Česká republika).
Zprávy o geologických výzkumech v roce 2004. s. 88 - 89, ČGS, (v tisku)

Pokorný, R. (2005b): Studium ichnofosilií (fosilních stop po činnosti organismů) v sedimentech svrchní křídě na Rychnovsku. *Orlické hory a Podorlicko*, roč. 13, s. 7 - 22 (v tisku)